



# „Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021–2027“ LEADERi töögrupi I kohtumise memo

**I kohtumine toimus 09.12.2019 Maaeluministeriumis (Lai tn 39 // Lai tn 41, Tallinn) suures saalis kell 10-17**

## Osalejad

**Kohtumisest võtsid osa:** Vabariiklaste Liit, Mesinduse Koostöökogu, Maaeluministerium (maaelupoliitika ja analüüsi osakond – MAO), (teadus- ja arendusosakond – TAO), (kalamajanduseosakond - KMO), Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Põllumajandusuringute Keskus, SA Eesti Vabaõhumuuseum (KuM esindajana), SA Võrumaa Arenduskeskus, Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eestimaa Talupidajate Liit, Maaelu Edendamise Sihtasutus, Keskkonnaministerium (KeM), Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA), Siseministerium (SiM), Pärnu Lahe Partnerluskogu (Leader Liidu esindajana), Kultuuriministerium (KuM), Rahandusministerium (RaM), Eesti Valdade ja Linnade Liit (ELVL),

Lääne-Harju Koostöökogu (Leader Liidu esindajana), Eesti Leader Liit, Sotsiaalministerium (SoM).

Kutse saajatest puudusid järgmiste organisatsioonide/ asutuste esindajad: Eesti Maaülikool, Elle OÜ, Geomedia, TÜ Pärnu Kolledž, Eesti Külaliikumine Kodukant, Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium (MkM).

## Taust

Maaeluministerium on alustanud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava 2021–2027 koostamisega. Strateegiakava koostamise eesmärk on parandada põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade säästvat arengut.

Euroopa Komisjon esitas 1. juunil 2018 seadusandlikud ettepanekud 2020. aasta järgse ÜPP kohta. Ettepanekute eesmärgiks on tagada, et ÜPP vastaks paremini praegustele ja tulevastele väljakutsetele, toetades samal ajal jätkuvalt Euroopa Liidu põllumajandustootjaid jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise põllumajandussektori kujundamisel. ÜPP rakendamiseks perioodil 2021–2027 tuleb igal liikmesriigil koostada ÜPP strateegiakava, mis hakkab hõlmama nii põllumajanduse otsetoetusi, seni maaelu arengukavade alusel rakendatud maaelu arengu toetusi kui ka põllumajanduse ühise turukorralduse teatud sektoripõhiseid programme.

Arengukava koostamist puudutav info ja toimunud töögruppide materjalid asuvad Maaeluministeeriumi kodulehel: <https://www.agri.ee/et/upp-strateegiakava-2021-2027>

## Päevakava

- 09:45 – Kogunemine
- 10:00 – Sissejuhatus ja päevakava tutvustus
- 10:15 – Taustinfo ja hetkeolukorra ülevaade
- 12:00 – Info erieesmärgi kohta
- 12:30 – Lõunapaus
- 13:30 – Arutelu
- 16:30 – Kokkuvõtted

## Sissejuhatus, ettekanded

Kohtumise juhatas sisse ning tutvustas ÜPP strateegiakava LEADER-töögrupi koordinaator Taavi Kurvits. Ülevaade tehti nii Põllumajanduse ja Kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (edaspidi PõKa) kui ka Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava (edaspidi ÜPP) protsessi ja rakendusmehhanismide osas. Samuti tutvustati LEADER-meetme senist rakendamist ja uue perioodi nõudeid. Töörühmad kohtuvad oktoobrist 2019 kuni märtsini 2020. Töögruppide kohtumiste tulemuseks on täidetud sekkumisleht, mis vaadatakse üle juhtkomisjoni istungil.

Esimesel kohtumisel keskenduti hetkeolukorra tutvustusele ning arutleti teemadel: „LEADERi fookus“, „LEADERi abikõlblik piirkond“ ja „Kohalike tegevusgruppide paiknemine“.

## Tekkinud küsimused

Kuhu alla läheb kogukondlik transport ja selle arendamine?

*See läheb eraldi LEADERi alameetmete alla, mida LEADER-tegevusgrupid saavad ise välja töötada.*

Kas elanike piirarvu nõue kehtib ka uuel perioodil?

*Hetkel antud nõuet komisjoni poolt sees ei ole. Arutame seda päeva teises pooles.*

Kas 4000 elaniku nõue jääb sisse?

*Hetkel selliselt see sisse ei jää, tegemist siseriikliku nõudega.*

Mida täpsemalt sel perioodil on interneti raames tehtud?

*Peaks olema 4 projekti, mille puhul aidata viimase miili projekti. Esialgu oli see üks prioriteet perioodi alguses, kuid nüüdseks ei ole sellesse väga palju panustatud. Lääne-Harju Koostöökogu lisas, et võimalik, et see polnud ka kogukonna prioriteet.*

Mis on üks koostööprojektide tähtsaim valdkond?

*Teostatud projektidest nähtub, et maaturism ja kohalik toit on kõige olulisemad.*

Kas 20% on osakaalu osas miinimum?

*See on paigas komisjoni vaates, EE osakaal 20% ja panus EAFRD fondist on 80%.*

Kas juhtfond on Eesti tasandil?

*Jah.*

## Arutelu tulemused ja edasised tegevused:

Ettekannete käigus uuriti, kas ka uuel perioodil jäävad alles nõuded elanike piirarvu kohta. Töögrupi juht selgitas, et euroopa tasandil ei ole enam elanike arvu nõuet. Uuel perioodil kohaldub kõikidele fondidele ühine määrus. Sel perioodil oli siseriiklik nõue, et alates 4000 elanikuga väikelinnad ei ole abikõlblikud. Uue perioodi mõistes on see läbirääkimiste küsimus ja seda antud töögrupis saabki arutada, kas ja milline võiks see number olla. Rahandusministeerium küsis mida täpsemalt sel perioodil on interneti toetamise raames tehtud ja millised olid peamised koostööprojekti valdkonnad?

Töögrupi juht selgitas, et toetatud on 4 projekti, mille puhul aidati nn viimase miili projekti. Esialgu oli see üks prioriteet perioodi alguses, kuid nüüdseks ei ole sellesse väga palju panustatud. Lääne-Harju Koostöökogu lisas, et võimalik, et see polnud ka kogukonna prioriteet. Koostööprojektide poolest olid toetatud projektide pealt peamised valdkonnad turism ja kohalik toit.

## Strateegiate ja LEADER-meetme fookus

Arutelude käigus jäi peamiselt kõlama ettepanek, **et fookus peaks olema küll paigas, kuid piirkonnad võiksid saada ise fookust seada, vastavalt enda piirkonna vajadustele ja eesmärkidele.** Tuleks suunata ettevõtluse arendamisse, luua ja hoida töökohti, säilitada maapiirkonnas teenuste kättesaadavus. Väga palju ei tohiks ette kirjutada, kuid siiski võiks mõelda mõningate konkreetsete tegevussuundade peale. Strateegiad peavad olema kooskõlas kohalike arengustrateegiatega, ning ka riiklikud (valla, maakonnastrateegiad) peaksid lähtuma LEADERi strateegiatest. Mingid valdkonnad, **nt keskkond ja kliima võivad olla kaasatud, aga eesmärgiks võiks olla teha toetavaid tegevusi keskkonnasõbralikult, mitte kõiki asju kunstlikult roheliseks teha.** LEADER-tegevusgruppide eesmärk ei ole tegeleda kliimamuutusega, vaid tuleb leida kõige olulisemad vajadused piirkonnas, tuleb säilitada põhiliste teenuste olemasolu maapiirkonnas. Innovatsiooni puhul tuleks olla ettevaatlik, sest tihtipeale innovaatilisus võib pärssida muud tegevust. **Kogukond ja kogukonna soovid peaksid olema esikohal. Tuleb mõelda, mis on maapiirkond ja kas peale haldusreformi on 26 kohaliku tegevusgrupi jätkuvalt vajalik? Samuti tuleks võrrelda ülalpidamiskulude erinevust kohalike tegevusgruppide ja kalanduse algatusrühmade vahel.**

**Leiti, et tuleks tegeleda piirkonna kõige esmaste kitsaskohtadega (nt kohalikud teenused).** Tähtis on tekitada sünergia organisatsioonide vahel (tegevusgrupid, MAK-d, vabaihendused, ministeeriumid, PATEE jms). Hetkel otsivad ka MAK-d oma identiteeti. Minimaliseerida dubleerimist – palju pisikesi tükke, võiks pigem teha suuremaid asju suurema eesmärgi nimel.

SoM on kaardistanud paar valdkonda, kus hetkel on taotlejad olnud KOVid, kuid antud teenuste ja tegevuste puhul ei ole need hästi käivitunud. Proovitakse läbi LEADER-tegevusgruppide teha.

Täiendavalt tõstatati üles teema, kus MTÜ-del on üldiselt väiksem omaosaluse määr, kuid nii kui nähakse tulu teenimist, siis muutub omaosalus võrdseks ettevõtluse projektidega. Samuti uuriti, kas 5% eelarvest on paigas. Maaeluministeeriumi esindaja selgitas, et see on minimaalne kohustuslik protsent ning hetkel ei ole eelarvelisi ega protsentide üle arutelusid toimunud. Pigem tuleks mõelda, millised on LEADERi tegevused ja kuhu peaksime panustama.

## „Milline võiks olla LEADERi abikõlblk piirkond?“

Üldiselt leiti, et praegune meetodika on sobilik, kuid seda tuleks kohandada vastavalt üldisele tendentsile, kus rahvastik koondub linnadesse. Oluline on sisu, mitte nii väga number, tuleb vaadata, mis on eesmärk.

Hetkel on probleemiks on põhiliselt see, et osa väikelinnasid on abikõlblikud ning osad mitte. **Tehti ettepanek, et kuni 8000 elaniku võiks olla abikõlblik ning võiks olla ka koefitsient linnade osas.** Tehti ka ettepanek, et ainult suuremad linnad võiksid väljas olla ning ülejäänud kõik sees. Väikelinnad on tähtsal kohal piirkonna võrgustiku osas. Lisaks võib mõelda lisaks elanike arvule ka sissetulek komponendi sisse toomist piirkonna määratlemisel. Küll aga tuleb metoodika väga korralikult läbi mõelda, et nõrgemad piirkonnad ei kannataks. Tehti ka ettepanek, et kohalik tegevusgrupp ise saaks vajadusel muuta piirkonna abikõlbmatuks, kui kogukond seda ise otsustab. MeM selgitas, et siiski tuleb mingi joon tõmmata juba ühtselt, mis on abikõlblik ja mis mitte. Kas siis strateegias või sekkumislehel. Peamine küsimus on, et kus need jooned peaksid olema. RaM oli seisukohal, et pigem peaks linnad ja väikelinnad välja jätma. Toodi ka välja, et teiste fondide kaasamise korral, oleks lihtsam, st olenevalt fondist saab teatud piirkondi välja jätta, või vastupidi juurde kaasata. Toodi esile, et tõmbekeskuse olemasolu on maapiirkonna jaoks olulise tähtsusega, seega tuleks teatud piirini sellised keskused sees hoida, et oleks vajalikud teenused ära kaetud. **Vajadusel kasutada vähenduskoeffitsiente või diferentseerida, vaadata lisaks ka sissetulekute ja rände komponenti.** Toodi välja, et on olemas kandi põhine statistika ning seda võiks rakendamisel kaaluda. **Nn koduseks ülesandeks jäi välja mõelda täpsemad mõõdikud, millega võiks defineerida, lisaks elanike arvule. Nt sissetulek, ränne jms.**

### „Milline peaks kohalik tegevusgrupp olema?“

Üldine seisukoht oli, et mida vähem nõudeid seda parem. **Rohkem kui 1 KOV peaks olema tegevusgruppis, et säiliks koostöö ja ei muutuks KOVi põhiseks.** KOV ja kogukond peaks üheskoos otsustama, ei tohiks olla ainult KOVi ainuotsus, millises tegevusgruppis ta on. Leiti, et tehniliselt oleks lihtsam, kui KOV kuuluks ainult ühte tegevusgruppi, kuid see oleks suuresti praeguse olukorra lõhkumine. Põhiline küsimus, ongi see, kas peaks olema lubatud KOV-l olla mitmes tegevusgruppis. Peaks olema paindlik lahendus ja kogukond peaks saama ise otsustada, enamasti nähakse, **et KOV võiks kuuluda mitmesse tegevusgruppi.** Territoriaalselt ei saa KTG-d kattuda, kuid koostöö eesmärgil oleks hea, kui KOV saaks kuuluda mitmesse tegevusgruppi. Toodi näide, kus ühes tegevusgruppis on sel perioodil nõ kolm eraldi piirkonda. Sunniviisiliselt muutmine ei too kellegile head, kui aga liitumine on kogukonna soov, võib see tekitada head sünergiaid ja uusi koostöö võimalusi. **Elanike arv 10 000 võiks olla miinimum, siis säiliks ka jätkusuutlikkus, kuid oleneb ka jagatavast eelarvest.** Palju jääks KTG ülalpidamiseks? Arutati KTG-st välja astumisest ning leiti, et kohalikust tegevusgrupist väljaastumine ja sisseastumine on seadustega reguleeritud **aga LEADERi protsessi mõttes peaks olema ka reguleeritud, just jätkusuutlikkuse ja rahastuse mõistes.** Kui KOV peaks välja astuma, siis on teada, mis sellega kaasneb.

Tehti ettepanek, et LEADERi piirkonda ei tohiks kuuluda garaaži- ja korteriühistud. *Töögrupi juht vastas, et ka praegusel perioodil ei kuulu korteriühistud abikõlbliku sihtgrupi alla.*

### „Strateegia ja eelarved“

Leiti, et võiksid olla koefitsiendid erinevate piirkondade osas. Ei toetatud konkureerivate strateegiate ideed, kuna sellisel juhul läheks kirjandusvõistluseks. Praegused tegevusgrupid on avatud ja selliseks nad peavad ka jääma.





